

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา มีนโยบายและวัตถุประสงค์หลักในการผลิตกำลังคนทั้งแรงงานทั้งฝีมือ แรงงานฝีมือและช่างเทคนิค ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบัน โครงสร้างเศรษฐกิจมีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงขึ้นและมีแนวโน้มที่เน้นการผลิตเชิงอุตสาหกรรม การบริการและการเกษตรที่ทันสมัยมากขึ้น จึงมีนโยบายชะลอการผลิตกำลังคนบางสาขาที่เกินความต้องการและขยายการผลิตกำลังคนในสาขาขาดแคลนและสาขานำ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพกำลังคนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

กรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษามาเป็นระยะเวลา 58 ปี ได้ผลิตนักศึกษาออกไปประกอบอาชีพทั้งในสถานประกอบการของรัฐบาล เอกชน และประกอบอาชีพอิสระเป็นจำนวนมาก การจัดการศึกษาจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นในหลักสูตรของกรมอาชีวศึกษาจะต้องให้นักศึกษามีการฝึกงานในสถานประกอบการก่อนจบการศึกษา จำนวน 360 คาบ การที่นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกงานในสถานประกอบการนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ได้สัมผัสกับงานและเครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัย ในบรรยากาศของการทำงานทางธุรกิจที่ต้องแข่งขัน ต้องรักษาคุณภาพและมาตรฐานของงาน ตลอดจนการทำงานเป็นกลุ่ม และได้มีการพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และกิริยาในการทำงานที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและตลาดแรงงานในปัจจุบัน (กรมอาชีวศึกษา, 2541, หน้า 9)

วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้มีการส่งนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ออกฝึกงานในสถานประกอบการก่อนจบการศึกษา เพื่อให้ นักศึกษาได้เรียนรู้งานจากสถานการณ์จริงในสถานประกอบการ การจัดส่งนักศึกษาฝึกงานจะกระจายไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งรัฐบาลและเอกชน และมีการจัดส่งนักศึกษาออกฝึกงานอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ภาคเรียน ในการดำเนินการฝึกงานของนักศึกษานั้น นักศึกษาจะต้องแจ้งชื่อสถานประกอบการที่ นักศึกษาจะฝึกงานให้ทางวิทยาลัยทราบ ก่อนออกฝึกงานทางวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่จะทำการ ประชุมนิเทศนักศึกษาเพื่อชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานให้นักศึกษาได้ทราบ

เมื่อนักศึกษาออกไปฝึกงานในสถานประกอบการแล้วนักศึกษาจะต้องเขียนรายงานการปฏิบัติงานทุกวันและส่งรายงานให้กับผู้ควบคุมการฝึกงาน ในระหว่างการฝึกงานจะได้รับการควบคุมดูแล ให้คำแนะนำช่วยเหลือ รวมทั้งการประเมินผลการฝึกงานจากหัวหน้างานในสถานประกอบการและอาจารย์นิเทศก์ วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นมีการดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ตลอดมา แต่ไม่เคยมีการศึกษาติดตามประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานของนักศึกษาอย่างชัดเจนเท่าใดนัก มีเพียงการประเมินผลการฝึกงานของนักศึกษาจากอาจารย์นิเทศก์ฝึกงานและหัวหน้างานสถานประกอบการเท่านั้นแต่ยังไม่เคยสอบถามความคิดเห็นจากนักศึกษาและข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลนั้นเป็นเพียงบางส่วน ไม่ครอบคลุมทุกด้าน สิ่งที่ยังไม่มีการประเมินผลคือด้านกระบวนการฝึกงานของนักศึกษา และด้านการนำความรู้ที่ได้รับจากสถานศึกษาของนักศึกษาไปประยุกต์ใช้งานในสถานประกอบการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการฝึกงานของนักศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่เช่นกัน

ดังนั้นผู้ศึกษาซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สอนและเป็นผู้นิเทศก์การฝึกงานของนักศึกษาแผนกวิชาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ เห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะมีการติดตามผลการฝึกงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แผนกวิชาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ที่ฝึกงานระหว่างสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 9 ของภาคเรียนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โดยมุ่งศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงาน ตามจุดมุ่งหมายของการฝึกงานของกรมอาชีวศึกษา ได้แก่ด้านการเพิ่มทักษะ สร้างเสริมประสบการณ์ และการพัฒนาชีวิต ด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน และการแก้ปัญหา ด้านความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ด้านเจตคติต่อการทำงาน ความภาคภูมิใจในวิชาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ และด้านความสัมพันธ์กับสถานประกอบการ ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาครั้งมาปรับปรุงการฝึกงานของนักศึกษาและการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานประกอบการ สังคมและประเทศชาติ ตามนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อติดตามผลการฝึกงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ที่ออกฝึกงานระหว่างสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 9 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ในสถานประกอบการจังหวัดเชียงใหม่

1.2 หัวหน้างานของนักศึกษาฝึกงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ที่ออกฝึกงานระหว่างสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 9 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ในสถานประกอบการจังหวัดเชียงใหม่

1.3 อาจารย์นิเทศก์การฝึกงานซึ่งได้รับมอบหมายให้ออกตรวจการฝึกงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 แผนกวิชาช่างไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ ที่ออกฝึกงานระหว่างสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 9 ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ในสถานประกอบการจังหวัดเชียงใหม่

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกงาน โดยพิจารณาตามจุดมุ่งหมายของการฝึกงานของกรมอาชีวศึกษา ดังนี้

2.1 การเพิ่มทักษะ สร้างเสริมประสบการณ์และการพัฒนาวิชาชีพ

2.1.1 ทักษะที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการฝึกงาน

2.1.2 ประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกงาน

2.1.3 การพัฒนาวิชาชีพหลังการฝึกงาน

2.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน และการแก้ปัญหา

2.2.1 ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกงาน

2.2.2 การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างฝึกงาน

2.3 ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.3.1 ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 2.3.2 ความมีระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน
- 2.3.3 การทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 2.4 เจตคติต่อการทำงาน ความภาคภูมิใจในวิชาชีพเพื่อเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพ
 - 2.4.1 เจตคติต่อการทำงาน
 - 2.4.2 ความภาคภูมิใจในวิชาชีพ
 - 2.4.3 แนวทางในการประกอบอาชีพ
- 2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการหรือหน่วยงานราชการ
 - 2.5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการหรือหน่วยงานราชการ
 - 2.5.2 การติดต่อประสานงานของสถานศึกษา
 - 2.5.3 การควบคุม การนิเทศก์ และการประเมินผลร่วมกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การติดตามผล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลการฝึกงานของนักศึกษาในสามด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษาของแผนกวิชาช่างไฟฟ้า ด้านการปฏิบัติงานของนักศึกษาในสถานฝึกงาน และ ด้านกระบวนการฝึกงานของนักศึกษา

การฝึกงาน หมายถึง การปฏิบัติงานของนักศึกษาในสถานประกอบการภายนอก ในเวลาติดต่อกัน 360 คาบ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริง

นักศึกษาฝึกงาน หมายถึง นักศึกษาแผนกวิชาช่างไฟฟ้า ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการฝึกงาน รหัสวิชา 2100-2901 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542

หัวหน้างานในสถานประกอบการ หมายถึง หัวหน้างานสถานประกอบการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสถานประกอบการให้ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมดูแลและให้คำปรึกษา แก่นักศึกษาฝึกงาน

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึง อาจารย์ในแผนกวิชาช่างไฟฟ้า ที่ได้รับมอบหมายจากทางวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ให้ออกตรวจการฝึกงานของนักศึกษาฝึกงาน

ประโยชน์ที่จะได้รับการศึกษา

1. นำข้อมูลไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
2. นำข้อมูลที่ได้มาประกอบการศึกษาและอ้างอิงในการฝึกทักษะการอบรมให้นักศึกษา ปีถัดไป